

Prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Zakład Studiów Strategicznych

Poznań, 25.02.2014 r.

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz cyklu publikacji pt. „Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania kwestii cypryjskiej po 1974 roku. Aspekty polityczne” doktora Przemysława Osiewicza w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Dr Przemysław Osiewicz w 2003 roku ukończył studia magisterskie na kierunku politologia (specjalność stosunki międzynarodowe) na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. W tym samym roku rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Nauk Społecznych UAM. Ich zwieńczeniem była obrona w 2007 roku dysertacji doktorskiej pt. „Pokojowa regulacja kwestii cypryjskiej. Aspekty prawne i polityczne” oraz uzyskanie stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce.

Od 2008 roku dr P. Osiewicz jest zatrudniony na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM. Wypełnia tam, obok zadań naukowych i dydaktycznych, także obowiązki administracyjne (np. pełni funkcję Pełnomocnika Dziekana Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM ds. kierunku bezpieczeństwo narodowe). Oprócz tego od 2007 roku jest

zatrudniony na stanowisku starszego wykładowcy w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Koninie.

Poniższa ocena kwalifikacji naukowo-badawczych Habilitanta obejmuje: cykl publikacji (punkt 1), inne opublikowane prace naukowe (punkt 2), dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz charakterystykę współpracy międzynarodowej (punkt 3), konkluzje (punkt 4).

1. Cykl publikacji „Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania kwestii cypryjskiej po 1974 roku. Aspekty polityczne”

Przedłożony do oceny cykl obejmuje 17 pozycji, w tym: jedną monografię przygotowaną w języku polskim, współredakcję jednej monografii napisanej w języku angielskim, 13 artykułów w pracach zbiorowych (w tym 7 w języku angielskim) oraz 3 artykuły zamieszczone w czasopismach naukowych.

Wskazane publikacje zostały wydane drukiem w latach 2007-2013 i cechuje je duża równomierność w zakresie daty publikacji. Na przykład w roku: 2007 opublikowano 3 teksty, w 2008 – 3, w 2009 – 3, w 2010 – 2, w 2011 - 1, w 2012 – 3 i w 2013 - 2 publikacje. Znacznie ważniejszą kwestią niż równomierność daty publikacji poszczególnych elementów cyklu jest ich uszeregowanie nie tylko według kryterium chronologicznego, ale także problemowego. Celem takiego zabiegu jest uniknięcie m.in. „przemieszania” tematycznego zaprezentowanych publikacji czy zamieszczania tekstu np. o charakterze wprowadzającym, w środku lub pod koniec cyklu. Z tego zadania dr P. Osiewicz na ogół wywiązał się dobrze grupując np. teksty poświęcone oddziaływaniu tzw. kwestii cypryjskiej na negocjacje akcesyjne Turcji z Unią Europejską (publikacje: „The Cyprus Issue and Its Impact on Turkey's Accession to the EU” oraz „Kwestia cypryjska i jej wpływ na negocjacje

akcesyjne Turcji z Unią Europejską”) czy zestawiając opracowania poświęcone Tureckiej Republice Północnego Cypru (np. publikacje: „Nicosia. Conflict and Cooperation in the Divided Capital City” czy „Spór cypryjski: analiza stanowiska Turków cypryjskich przed i po 2004 roku. Zmiana czy kontynuacja?”). Za właściwy uznać należy również zabieg polegający na zamieszczeniu, jako jeden z ostatnich elementów cyklu, publikacji dotyczącej kwestii cypryjskiej rozpatrywanej z tzw. polskiej perspektywy („The Cyprus Question from the Polish Perspective”).

Poważne wątpliwości budzi natomiast zaszeregowanie dopiero na końcu całego cyklu tekstu pt. „Aspekty prawne i polityczne pokojowej regulacji kwestii cypryjskiej – dylematy metodologiczne”. Publikacja ta, ze względu na jej charakter powinna być zamieszczona w początkowej części cyklu.

Dobór oraz charakterystyka podjętego problemu badawczego („Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania kwestii cypryjskiej po 1974 roku. Aspekty polityczne”) jest właściwa. Jak słusznie podkreśla Habilitant analizowane zagadnienie jest przykładem bardzo złożonego sporu międzynarodowego, któremu towarzyszą różnorodne przyczyny oraz następstwa. Co ciekawe, w języku polskim, problem ten nie doczekał się zbyt wielu kompleksowych opracowań, a znaczna część istniejących jest właśnie autorstwa dra P. Osiewicza.

Prawidłowo nakreślone zostało pole badawcze oraz ramy czasowe podjętego tematu. Polemiczny charakter ma jednak zaprezentowany śródtytuł: „Aspekty polityczne” - zważywszy na fakt, iż Habilitant, w ocenianym cyklu, dość często odnosi się nie tylko do aspektów politycznych, ale również np. historycznych, prawnych czy geostrategicznych. Wartościowe jest z kolei zaprezentowane w Autoreferacie zestawienie czynników wewnętrznych oraz zewnętrznych wpływających na rozpatrywaną kwestię. Do pierwszej grupy

zaliczono m.in.: podział wyspy, porządek prawny związany z Konstytucją Republiki Cypryjskiej z 1960 roku, funkcjonowanie nieuznawanej przez społeczność międzynarodową (za wyjątkiem Turcji) Tureckiej Republiki Cypru Północnego (Habilitant konsekwentnie stosuje nazwę: Turecka Republika Północnego Cypru - zalecenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych Poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej wskazują jednak na stosowanie nazwy Turecka Republika Cypru Północnego), sytuację prawno-polityczną tureckich Cypryjczyków, przejawy współpracy i rywalizacji zachodzące pomiędzy przedstawicielami obu cypryjskich społeczności czy tzw. proces deborderingu występujący na Cyprze. Są to niewątpliwie bardzo ważne uwarunkowania, ich listę można było jednakże rozszerzyć o jeszcze kilka kluczowych czynników, takich jak choćby: polityka historyczna, determinanty religijno-etniczne, zróżnicowanie ekonomiczno-społeczne na wyspie, znaczenie geopolityczne Cypru itp.

Z kolei do głównych uwarunkowań zewnętrznych dr P. Osiewicz zaliczył: negocjacje akcesyjne Turcji z Unią Europejską, członkostwo Republiki Cypryjskiej w UE oraz jej zaangażowanie na rzecz uregulowania kwestii cypryjskiej, obecność na Cyprze tureckich sił zbrojnych, działania społeczności międzynarodowej (w tym np. Organizacji Narodów Zjednoczonych) w celu rozwiązania problemów występujących na Cyprze, inicjatywy podejmowane w tym zakresie przez mocarstwa (przede wszystkim Stany Zjednoczone, Federację Rosyjską oraz Wielką Brytanię), a także zagadnienia związane z statusem prawno-politycznym cypryjskich enklaw. Wśród powyższych, bardzo istotnych czynników zabrakło jednak odniesienia się na przykład do problemu członkostwa tak Grecji, jak i Turcji w NATO czy wpływu kwestii cypryjskiej na funkcjonowanie i ewolucję Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa

Unii Europejskiej oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej. Bardzo ważką sferą jest też zaprezentowanie (co uczyniono tylko pośrednio) różnorodnych interakcji zachodzących pomiędzy czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Spśród publikacji zaliczonych do cyklu, w pierwszej kolejności na podkreślenie zasługuje monografia pt. „Konflikt cypryjski” (Warszawa 2013). Jest to bardzo kompleksowe i wartościowe z naukowego punktu widzenia opracowanie posiadające istotne walory poznawcze. W sposób interesujący, a zarazem obiektywny nakreślono tutaj historyczne, polityczne oraz prawne aspekty analizowanego problemu, ukazując jednocześnie jego przyczyny oraz następstwa. Interesujące są zawarte w książce scenariusze dotyczące dalszego kształtowania się sytuacji na analizowanej wyspie. Pracę wzbogacają ponadto zamieszczone aneksy, w tym m.in. wywiady przeprowadzone przez Autora na przykład z byłym prezydentem Tureckiej Republiki Cypru Północnego Raufem Denktaszem czy ministrem spraw zagranicznych Republiki Cypryjskiej Erato Kozaku-Markullisem.

Podkreślić należy istotny i wieloaspektowy wkład monografii w przybliżenie polskiemu czytelnikowi charakterystyki oraz specyfiki prezentowanego zagadnienia. Jej mankamentem jest natomiast bardzo ogólnikowy i publicystyczny charakter zamieszczonego tam „wprowadzenia” i „podsumowania”.

Kolejnym przedłożonym do oceny tekstem jest „wstęp” do opublikowanej w 2013 roku, przez Wydawnictwo Sejmowe „Konstytucji Republiki Cypryjskiej”. Zawiera on między innymi takie komponenty, jak: informacje ogólne dotyczące Cypru, rys historyczny, charakterystykę Konstytucji Republiki Cypryjskiej, zarys systemu wyborczego, omówienie naczelnych organów państwa, informacje na temat samorządu terytorialnego czy partii politycznych.

Całość opracowania, ze względu na jego specyfikę, ma na ogół charakter deskryptywny, a nie analityczny.

Pogłębione elementy analityczne występują natomiast w kolejnej publikacji pt. „Kwestia cypryjska: przebieg i konsekwencje rokowań w latach 2008-2012”. Punktem wyjścia uczyniono tutaj niepowodzenie cypryjskich rokowań z lat 2001-2004 oraz fiasko tak zwanego planu K. A. Annana. Doprowadziło to do ponad czteroletniej przerwy w negocjacjach. Zostały one wznowione dopiero w 2008 roku głównie za sprawą nowego prezydenta Republiki Cypryjskiej Dimitrisa Christofiasa oraz lidera tureckich Cypryjczyków Mehmeta Ali Talata.

Bardzo interesującym aspektem, który został poruszony w tekście jest zaprezentowanie rezultatów badania opinii publicznej z 2011 roku (Interpeace Building Alliance). Wynika z nich między innymi, iż tylko 54% greckich Cypryjczyków uważało Grecję za swoją ojczyznę, podczas gdy w przypadku Turcji taką deklarację złożyło aż 83% tureckich Cypryjczyków.

Habilitation w sposób klarowny zaprezentował również nowe punkty zapalne występujące w relacjach pomiędzy dwoma cypryjskimi społecznościami. Są to przede wszystkim: eksploatacja złóż gazu ziemnego oraz ropy, grecko-izraelska współpraca wojskowa czy budowa i sprzedaż nieruchomości w północnej części Cypru.

Kolejnym przedłożonym do oceny tekstem jest: „The Cypriot Exclaves: Ormidhia, Xylotymbou and Dhekelia Power Station”. Głównym walorem powyższego opracowania jest podjęcie nie prezentowanego do tej pory w literaturze przedmiotu problemu tzw. enklaw cypryjskich, bazując na różnorodnych, a nieznanych w Polsce dokumentach regulujących ich funkcjonowanie. Nowatorstwo podjętej problematyki wzbogacone zostało o umiejętne zespolenie aspektów teoretycznych (odwołujących się np. do

rozważań - H. Catudal i E. Vinokurova) z realiami występującymi na Cyprze. Znalazło to swoje ukoronowanie w postaci publikacji, która ukazała się w prestiżowym berlińskim wydawnictwie Logos Verlag.

Następnym ważkim problemem badawczym podjętym przez dra P. Osiewicza są zagadnienia związane z wpływem kwestii cypryjskiej na negocjacje akcesyjne Turcji z Unią Europejską. Zostały one zaprezentowane głównie w dwóch podobnych tekstach zatytułowanych: „The Cyprus Issue and Its Impact on Turkey's Accession to the EU” i „Kwestia cypryjska i jej wpływ na negocjacje akcesyjne Turcji z Unią Europejską”. Na uwagę zasługuje tutaj przede wszystkim prezentacja możliwych scenariuszy oddziaływania negocjacji akcesyjnych Turcji z Unią Europejską na rozwiązanie problemu cypryjskiego. Autor wskazał na cztery hipotetyczne scenariusze, słusznie konkludując, że choć rząd Turcji opowiedział się za zatwierdzeniem planu pokojowego K. A. Annana (kwiecień 2004 rok), to w okresie tym w rzeczywistości jednak nie był gotowy na żadne poważniejsze ustępstwa, co wyraźnie dowodzi rozbieżności pomiędzy sferą deklaracji czy intencji a polityczną rzeczywistością.

Z problematyką tą korespondują kolejne teksty, a w szczególności: „The United Nations and the European Union: Influence on the Ongoing Negotiation Process in Cyprus”, „Plan Annana - kolejna propozycja rozwiązania kwestii cypryjskiej”. Oceniając przytoczone publikacje wskazać należy m.in. na umiejętność zaprezentowania analizowanej problematyki w szerszym kontekście międzynarodowym, w tym z uwzględnieniem stanowisk oraz działań podejmowanych przez Organizację Narodów Zjednoczonych i Unię Europejską. Z pozytywną oceną kontrastują jednak zawarte (szczególnie w drugim opracowaniu) dość częste określenia publicystyczne, które nie powinny się znaleźć w pracy naukowej. Na przykład pisząc o porozumieniu pomiędzy obiema cypryjskimi społecznościami Autor konstatuje: „By tak się stało, potrzeba wielu

lat" (s. 289) dodając poniżej „Do połączenia obu części wyspy z pewnością kiedyś dojdzie" (s. 289).

W tym kontekście nasuwa się szersza refleksja związana z oceną przedłożonych przez Habilitanta tekstów. Wraz z upływem czasu zaobserwować można naturalny i pożądaný proces naukowego dojrzewania Kandydata, który przejawia się nie tylko w płaszczyźnie merytorycznej, ale także i warsztatowej. Wskazane powyżej mankamenty praktycznie nie występują w późniejszych publikacjach dra P. Osiewicza, co świadczy o Jego właściwym rozwoju naukowym.

Wśród innych tekstów zaliczonych do ocenianego cyklu na podkreślenie zasługuje także opracowanie „Spór cypryjski: analiza stanowiska Turków cypryjskich przed i po 2004 roku. Zmiana czy kontynuacja?", gdzie słusznie wskazano na ewolucję dotyczącą odejścia od koncepcji przekształcenia Cypru w konfederację na rzecz idei stworzenia państwa federalnego.

Zastanawia fakt dlaczego tekst „Nicosia. Conflict and Cooperation in the Divided Capital City" nie został umieszczony w ocenianym cyklu tuż za wcześniej zaprezentowaną publikacją: „The Cypriot Exclaves: Ormidhia, Xylotymbou and Dhekelia Power Station". Jest to przecież w pełni uzasadnione ze względu na ich merytoryczne podobieństwo.

Wiele i to różnorodnych wątpliwości towarzyszy natomiast publikacji „Aspekty prawne i polityczne pokojowej regulacji kwestii cypryjskiej - dylematy metodologiczne". Został on zamieszczony w czasopiśmie „Przegląd Europejski" w 2007 roku. Jak wskazano już uprzednio, tekst ten mógł otwierać cały cykl pełniąc funkcję swoistego „wprowadzenia". Olbrzymie zdziwienie budzi ponadto fakt, iż zamieszczono tam następujące stwierdzenie: „Niniejsza praca doktorska jest próbą poszerzenia skromnego dorobku polskiej nauki w dziedzinie badań nad kwestią cypryjską" (s. 84). Nasuwa się zatem zasadne pytanie czy

przedmiotem oceny jest fragment pracy doktorskiej czy odrębny artykuł? Tym bardziej, że na kolejnej stronie zawarto frazę: „jednocześnie rozprawa uzupełnia bogaty dorobek...” (s. 85) a w dalszej zaś części artykułu (strony 88-93) zaprezentowano np. cele, hipotezy czy strukturę pracy doktorskiej Kandydata.

Inny wątek to uzasadnienie Autora dlaczego w odniesieniu do sytuacji występującej obecnie na Cyprze nie należy używać określeń „konflikt cypryjski” czy „problem cypryjski”. W pierwszym przypadku Habilitant tłumaczy to w sposób następujący: „W sytuacji, gdy na Cyprze nie ma współcześnie miejsca ani groźba użycia siły, ani użycie siły, stosowanie pojęcia <konflikt> byłoby poważnym nadużyciem” (s. 86). Nie przeszkodziło to jednak później Kandydatowi, aby zatytułować swoją książkę (omawiającą sytuację na Cyprze do 2012 roku) „Konflikt cypryjski”. W drugim przypadku (pojęcie „problem cypryjski”) uzasadnienie jest polemiczne i brzmi następująco: „Z kolei pojęcie <problem cypryjski> należy uznać za nieprecyzyjne, ponieważ słowo problem, choć niekiedy stosowane na gruncie nauk politycznych, jest wieloznaczne i z tego powodu trudne do zdefiniowania” (s. 86). Nasuwa się jednak wątpliwość czy powyższa uwaga nie dotyczy także np. terminu „kwestia” stosowanego przez dra P. Osiewicza choćby w tytule Jego pracy doktorskiej: „Pokojowa regulacja kwestii cypryjskiej. Aspekty prawne i polityczne”. Dbalność o poprawność terminologiczną uznać należy za cechę jak najbardziej pożądaną, z tym jednak zaznaczeniem, iż należy czynić to w sposób konsekwentny i przemyślany.

Pomimo powyższych uwag, przedłożony do oceny cykl publikacji, co podkreślić należy z całą stanowczością, jest bardzo wartościowy z naukowego punktu widzenia. Habilitant nie tylko podjął się deskrypcji zaprezentowanych problemów badawczych, ale także znacząco wzbogacił je o elementy analityczno-prognostyczne czyniąc zeń interesujący i oryginalny obszar badawczy. W wielu przypadkach mamy tutaj do czynienia z kreatywnym

i poszerzającym stan badań spojrzeniem naukowym, co dowodzi, iż Habilitant jest jednym z najlepszych polskich specjalistów zajmujących się rozpatrywaną problematyką.

2. Inne opublikowane prace naukowe

Oprócz ocenionego powyżej cyklu publikacji dorobek naukowy Habilitanta obejmuje m.in.: jedną monografię, współautorstwo monografii, 9 artykułów zamieszczonych w czasopismach naukowych (w tym 3 w językach obcych), 16 rozdziałów w pracach zbiorowych (w tym 5 w języku obcym).

Kandydat wskazał na trzy główne obszary badawcze będące przedmiotem Jego zainteresowań naukowych. Pierwszy z nich dotyczy polityki zagranicznej oraz bezpieczeństwa Turcji. Wskazano tutaj na 9 tekstów opublikowanych w pracach zbiorowych oraz czasopismach naukowych (tak krajowych, jak i zagranicznych). Dwa zgłoszone teksty zredagowano w języku angielskim, a jeden w niemiecki.

Przechodząc do oceny osiągnięć naukowych na powyższym polu badawczym szczególną uwagę zwrócić należy na kilka kwestii. W pracy „Wpływ procesu zmian politycznych w państwach arabskich na politykę zagraniczną Turcji po 2010 roku” Autor w sposób bardzo kompetentny ukazał niepowodzenia tureckiej polityki zagranicznej wobec państw sąsiednich, odwołując się choćby do przykładu Syrii, Iranu czy Armenii. Swoje rozważania oparł na dwóch interesujących pytaniach badawczych: „W jaki sposób i w jakim stopniu tak zwana arabska wiosna wpłynęła na zmiany w polityce zagranicznej Turcji? Jak Turcja stara się lub może wykorzystać zmiany w świecie arabskim z korzyścią dla własnych interesów politycznych?” (s. 139).

Innym przykładem podjęcia ciekawego z zarazem trudnego problemu badawczego jest opracowanie „Stosunki turecko-chińskie za rządów Partii Sprawiedliwości i Rozwoju (AKP): w stronę sojuszu czy rywalizacji?”. Interesująca jest konkluzja głosząca, iż kwestie polityczne, które w wielu płaszczyznach łączą analizowane państwa mogą okazać się w przyszłości największym potencjalnym zagrożeniem dla ich przyszłych stosunków, co Autor uzasadnia np. rozbieżnością stanowisk wobec sytuacji w Syrii, a także problemem prześladowania muzułmańskiej społeczności Ujgurów w Xinjiangu. „Cieniem” na walory merytoryczne powyższego opracowania kładą się jednak przykłady dość lakonicznych sądów czy opinii, które nie zawsze znalazły rozszerzenie czy uzasadnienie np.: „Po dziesięciu latach pozycja Turcji uległa przekształceniu z państwa peryferyjnego w mocarstwo regionalne Azji Zachodniej” (s. 179).

Drugim ważkim polem badawczym jest problematyka dotycząca Iranu, ze szczególnym rozpatrzeniem polityki zagranicznej tego państwa. Wskazano tutaj 6 publikacji zamieszczonych w pracach zbiorowych oraz czasopismach naukowych (jeden z nich zredagowano w języku obcym).

Na uwypuklenie zasługuje tutaj kilka tekstów. Pierwszy jest zatytułowany: „Stosunki amerykańsko-irańskie po 1979 roku: kreowanie wizerunku przeciwnika”. Jest to oryginalne opracowanie oparte jednak na polemicznym założeniu głoszącym, iż „rywalizacja wizerunkowa zdeterminowała obecny stan stosunków irańsko-amerykańskich w stopniu, który uniemożliwia zbliżenie stanowisk oraz konstruktywny dialog w perspektywie średnioterminowej” (s. 74). Należało jednak podkreślić, iż rozbieżność stanowisk obu analizowanych państw nie wynika tylko ze wspomnianej „rywalizacji wizerunkowej”, ale jest uwarunkowana także (a może przede wszystkim) wieloma innymi

determinantami mającymi m.in. wydźwięk: ideologiczny, polityczny, geostrategiczny, historyczny, ekonomiczny itp.

Drugi przykład to opracowanie: „Stosunki chińsko-irańskie na początku XXI wieku: pragmatyczna współpraca czy strategiczny sojusz?”. Również i w tym przypadku Autor podjął bardzo interesujący i rzadko poruszany problem badawczy. Głównym celem była próba ukazania rzeczywistego charakteru stosunków chińsko-irańskich i udzielenie odpowiedzi na pytanie czy jest to krótkoterminowa pragmatyczna współpraca „ukierunkowana jedynie doraźnymi korzyściami politycznymi lub gospodarczymi, czy też ma charakter długofalowy, który może doprowadzić do zawarcia strategicznego sojuszu” (s. 374). Analiza została poprowadzona z uwzględnieniem: czynników historycznych, kierunków i celów polityki zagranicznej oraz aspektów politycznych i ekonomicznych. Habilitant w toku wywodu doszedł do wniosków, iż stosunków irańsko-chińskich nie można rozpatrywać w kategoriach strategicznego sojuszu lecz pragmatycznego partnerstwa i wspólnoty interesów. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż w obopólnych relacjach brakuje trwałych podstaw tak politycznych, jak i ideologicznych. Autor słusznie zauważa ponadto, iż jednym z kluczowych aspektów zbliżających oba państwa jest „poczucie zagrożenia ze strony kulturowej, politycznej i gospodarczej ekspansji USA w Azji Centralnej czy Azji Południowo-Wschodniej” (s. 398).

Trzeci podejmowany przez Kandydata obszar badawczy koncentruje się wokół szeroko rozumianej problematyki bliskowschodniej. Do grupy tej zakwalifikowano 5 publikacji, w tym dwie przygotowane w języku obcym oraz jedną monografię, której dr P. Osiewicz jest współautorem. Tę właśnie publikację („Irak między wojną a pokojem” - T. Brańka, M. Lorenc, P. Osiewicz, A. Potyrała) uznać można za reprezentatywną dla rozpatrywanego nurtu naukowego.

Swoista klamrą spinającą trzy główne obszary badawcze jest tekst „Stosunki irańsko-tureckie na początku XXI wieku: implikacje dla regionu Bliskiego Wschodu”. Autor słusznie zwraca w nim uwagę, iż dotychczasowa rywalizacja w płaszczyźnie wyznaniowej, politycznej czy gospodarczej występująca między Turcją a Iranem ustępuje miejsca współpracy. Wynika to z faktu, że oba państwa mają świadomość korzyści płynących z dwustronnej współpracy. Polemiczna jest natomiast konstatacja głosząca, że stanowisko Turcji może „stanowić gwarancję bezpieczeństwa i pokoju w regionie” (s. 100). W tym miejscu Habilitant chyba przecenia znaczenie Turcji w przewycięzaniu wielorakich i bardzo złożonych wyzwań oraz zagrożeń występujących w tej części świata.

3. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitanta

Oceniając doświadczenie dydaktyczne dr P. Osiewicza wskazać należy, iż od 2003 roku prowadzi On zajęcia dydaktyczne na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, natomiast od 2007 roku jest także wykładowcą w Instytucie Politologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie. Wśród wskazanych przedmiotów wymieniono między innymi: Geografię polityczną, Międzynarodowe stosunki polityczne czy Politykę zagraniczną Polski. Na szczególne podkreślenie zasługuje jednak prowadzenie kilku przedmiotów autorskich np.: Polityka zagraniczna państw współczesnych czy Azja Wschodnia i Południowa w stosunkach międzynarodowych oraz zajęć w języku angielskim: Politics & Change in the Middle East, Political Geography czy International Political Relations.

Habibant poinformował ponadto o wypromowaniu 61 licencjatów na kierunku stosunki międzynarodowe (Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza) oraz 22 licencjatów w ramach kierunku politologia (Instytut Politologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie).

Bardzo istotnym aspektem jest udział dra P. Osiewicza w różnorodnych projektach oraz grantach badawczych. W pierwszej kolejności wskazać należy na współkierowanie projektem międzynarodowym pt. „European Exclaves in the Process of De-bordering and Re-bordering” finansowanym ze środków the European University Viadrina w Frankfurcie nad Odrą. Drugi element to udział w trzech projektach finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. Są to następujące przedsięwzięcia naukowo-badawcze: „Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku” (projekt ten nie jest - jak błędnie poinformowano zakończony, a jego realizacja obejmuje także rok 2014), „Cypr: dzieje, kultura, literatura” oraz „Unia Europejska wobec procesów transformacyjnych w Egipcie po roku 2011”. Wskazać należy również na udział dra P. Osiewicza w: grantie współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego UAM, programie badawczym „Węzłowe problemy bezpieczeństwa” czy projekcie międzynarodowym „Conflict and Cooperation in Divided Cities”.

Kolejne ważne płaszczyzny to aktywność organizacyjna oraz związana z tym popularyzacja nauki. W pierwszym przypadku wskazać należy m.in. na pełnienie (od 2010 roku) funkcji sekretarza poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych czy przynależność do Towarzystwa Azji i Pacyfiku, a także współpracę z: the Center for Cyprus Studies w Famaguście, International Middle East Peace Research Center w Ankarze czy the Institute for Political and International Studies w Teheranie.

Z kolei w przypadku popularyzacji nauki odnotować należy udział (od 2009 roku) w cyklu Wykładów Otwartych dla uczniów szkół średnich prowadzonych przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, zaangażowanie w Festiwal Nauki, Kolorowy Uniwersytet UAM czy udzielanie licznych wywiadów telewizyjnych, radiowych lub prasowych.

Na podkreślenie zasługuje także udział dra P. Osiewicza w komitetach redakcyjnych oraz radach naukowych czasopism, takich jak: „Przegląd Strategiczny” - redaktor tematyczny, „The Polish Political Science Quarterly” - członek redakcji czy „(R)evolutions” - członek Rady Programowej.

Wyrazem uznania kompetencji oraz osiągnięć Habilitanta są z jednej strony nagrody przyznawane przez władze rektorskie oraz dziekańskie, z drugiej natomiast liczne pobrania tekstów dra P. Osiewicza na portalu akademickim Academia.edu czy w ramach repozytorium AMUR.

Dr P. Osiewicz poinformował, iż swoje ustalenia naukowe dotyczące wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań tzw. kwestii cypryjskiej prezentował podczas kilku krajowych oraz zagranicznych konferencji naukowych, które miały miejsce np. w: Warszawie, Słubicach czy Famaguście. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje choćby wystąpienie podczas 6th International Congress on Cyprus Studies (2007 rok - Famagusta) czy 8th International Congress on Cyprus Studies (2012 rok - Famagusta). Oprócz tego uczestniczył w wielu innych (krajowych oraz zagranicznych) konferencjach i sympozjach naukowych - np. w: Berlinie, Teheranie, Warszawie, Toruniu, Słubicach, Konya, Mersin, Bandar Abbas, Ankarze, Famaguście, Ghent czy Poznaniu).

Innym przejawem zaangażowania Habilitanta w zakresie naukowej współpracy międzynarodowej było prowadzenie wykładów na zagranicznych uczelniach, takich jak choćby: Akademia Dyplomatyczna Islamskiej Republiki

Iranu przy IPIS Teheran, Eastern Mediterranean University na Cyprze, University College Ghent w Belgii czy National Taipei University na Tajwanie.

4. Konkluzje:

A. Dorobek naukowy Habilitanta całkowicie mieści się w ramach nauki o polityce. Jest on bogaty, zróżnicowany i wartościowy pod względem merytorycznym. Znaczna jego część ma charakter oryginalnych opracowań poświęconych trzem głównym, szczegółowo wskazanym w recenzji (punkt drugi) obszarom badawczym. W dorobku po doktoracie, zaobserwować można znaczący rozwój naukowy dra Przemysława Osiewicza, dotyczący tak sfery merytorycznej, jak i warsztatowej.

B. Podjęcie przez Habilitanta obszernego oraz wielowątkowego zagadnienia, jakim jest analiza wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań kwestii cypryjskiej (w postaci cyklu publikacji) uważam za przedsięwzięcie interesujące i ambitne. Oceniany cykl stanowi istotny wkład w rozwój badań z zakresu problematyki międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii tzw. punktów zapalnych. Pomimo uwag krytycznych (wskazanych w tekście recenzji) jest to opracowanie oryginalne i poszerzające stan badań nad rozpatrywaną problematyką. Rozważania cechuje na ogół „klarowność” wyводу, dobra znajomość prezentowanego problemu badawczego, pasja poznawcza Kandydata (jej przejawem jest choćby nauka języka tureckiego) oraz umiejętność wyciągania spójnych i konstruktywnych wniosków. Całość oparta jest na bogatej bazie źródłowej. Habilitant dowiódł swoich kompetencji i zaprezentował się

jako wysokiej klasy specjalista w zakresie tematyki analizowanej w obrębie cyklu.

C. Dr Przemysław Osiewicz posiada również odpowiednie doświadczenie naukowe oraz dydaktyczne. Dotyczy ono różnych (wskazanych szczegółowo w punkcie trzecim recenzji) aspektów oraz jest umocowane w zróżnicowanym dorobku naukowo-dydaktycznym mającym, co warto podkreślić, nie tylko wymiar krajowy, ale również międzynarodowy. Świadczą o tym między innymi: liczne wyjazdy studyjne, zajęcia prowadzone w języku obcym, bogate kontakty międzynarodowe oraz inicjatywy na rzecz Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Konkludując, stwierdzam że dorobek naukowy (a w szczególności cykl publikacji pt. „Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania kwestii cypryjskiej po 1974 roku. Aspekty polityczne”), podobnie jak osiągnięcia dydaktyczne i popularyzatorskie doktora Przemysława Osiewicza, spełniają wymagania stawiane przez ustawę z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. W pełni opowiadam się zatem za dopuszczeniem dra P. Osiewicza do dalszych etapów postępowania w przewodzie habilitacyjnym.

Sebastian Wojciechowski